

A számok vallomása

Amiről a társadalombiztosítás adatai vallanak

Kevés intézménnyel kerül olyan állandó kapcsolatba az ember élete folyamán, mint a társadalombiztosítási igazgatóság. Bölcsőtől a koporsóig. Azok a minden évben megjelenő jelentések, amelyek adatok halmazával illusztrálják a társadalombiztosítás munkáját, mindig megbízható statisztikai prognózissal teljeseek, hiszen a megyei lakosságának 97 százaléka biztosított valamilyen módon. Vagy keresőként, vagy családtagként. Így mindenkit érint valamiképpen az a szám is, mely arról árulkodik, hogy míg a biztosítottak száma 1,9 százzal emelkedett, a megyében egy-egy biztosított keresőre 6 százalékkal magasabb összeg jutott, majd 6 és félezer forint. Ennyi az országos költségvetés egyik legjelentősebb tételéből, abból a 33 milliárd forintból, melyet a társadalombiztosításra és az azon alapuló egészségügyi kiadásokra fordított államunk 1971-ben.

1.

Csongrád megye kiadásai ebből 1 milliárd 236 millió 25 ezer forintot tettek ki. Nyolc százalékkal többet, mint az előző évben. S ebből a pénzből — így válnak beszédesebbé a számok — a gyermekgondozási-segélyt igénybe vevő anyáknak, s a nyugdíjasoknak jutott több, mint 1970-ben. Az előbbieknél juttatott összeg majd 11, az utóbbiaké 14 százalékkal emelkedett.

Az, hogy a gyermekgondozási-segéllyel otthon maradó anyáknak szánt összeg ennivel emelkedett, két örvendő okra vezethető vissza. Hiszen az is szociális körülményeink javulását jelzi, hogy a szülő anyák közül egyre többen veszik igénybe ezt a juttatást, de egyben azt is tudomásunkra hozza, hogy több gyermek születik a megyében, mint az előző években. Lényeges eltérést mutat a termelősövetkezeti tagok száma is: a térszekben dolgozó asszonyok közül az elmúlt évben 19,1 százalékkal többen vették igénybe a gyermekgondozási-segélyt, mint annak előtte.

Egy másik vallomás a családról: bár a családi pótlékra jogosultak száma emelkedett, az évi kiadás csökkent. S ennek oka a jelentés szerint: „a három vagy annál több gyermeket nevelő és családi pótléka igénybejelentésére jogosultak száma évről évre csökken a gyerekek korhatárösszeváltása miatt.” Magyarán: fogynak a három, pontosabban: kiöregedőben — azok a családok, amelyekre a három vagy több gyermek a jellemző, helyükét a két-, s egygyermekes családok foglalják el. Ezt még a mezőgazdasági termelősövetkezeti és szakszövetkezeti tagok statisztikája is mutatja, jóllehet kevésbé elsomorítóan, mint más biztosítottaké. Az előbbieknél a családi pótlékot igénylők legnagyobb része a két gyermekesek közé tartozik — 1970-ben 72,1, 1971-ben pedig 73,3 százalékuk —, a másik nagyobb csoport a három gyermekeseké — 1970-ben 14,8, tavaly 14,3 százalék —, a négy gyermekeseké pedig ugyanebben az időben, 3,5 illetve 2,9 százalék. Kisebbedtek tehát a családok, hiszen a 3-4 gyermekesek száma csökkent a két gyermekesek javára, de még így is kedvezőbb a tendencia, mint az ipari stb. foglalkoztatottak körében.

2.

Náluk nem csak a négy, s három gyermekesek száma csökkent ugyanis jelentősen, de a többséget alkotó két gyermekeseké is: 62,8 száza-

lékről 62,4 százalékra. Növekedett az ilyen statisztikákban láthatatlanná váló (mert családi pótlékra nem jogosult) egy gyermekes családok táborá, s egészen feltűnően az egyedülálló nők, kik gyermeküket nevelnek. Az egy gyermekeseké 13,2 százalékról, 14,6 százalékra. Csáladok felbomlásáról adnak hírt ezek az adatok, melyekből kiolvasható, hogy a családi pótlékot igénylőknek majd 19 százaléka már a gyermekét vagy gyermekeit magában nevelő asszony, 2,1 százaléka az ugyanígy magára maradt férfi. Több, mint 28 ezer ember. S ha hozzávesszük a jóval kisebb számú, de hasonló gonddal küszködő mezőgazdasági termelősövetkezeti tagokat, akkor több, mint 31 ezer biztosítottól, s jóval több, mint 31 ezer gyerekről medíthatunk.

Családi pótlék címen 83 és fél millió forintot, gyermekgondozási-segélyként 54 millió 700 ezer forintot kaptak kézhez az elmúlt évben a biztosítottak Csongrád megyében. A nyugdíjasoknak juttatott összeg viszont ennivel emelkedett az elmúlt évhez viszonyítva, pontosan 14 százalékkal, azaz 64 millió 200 ezer forinttal. Igaz, növekedett a nyugdíjasok száma is, az 1970-es 58 ezer 500-ról 1971-ben 62 ezer 200-ra. Nekik juttatta a társadalombiztosítási igazgatóság tavaly a legnagyobb tételt, az 521 és félmillió forintot. A nyugdíjasok több, mint a fele nem dolgozik már, de a tendencia más irányba mutat: a tovább munkálkodó nyugdíjosok száma ugyanis tavaly 6,3 százalékkal emelkedett, míg a nem dolgozó nyugdíjasoké 4,3 százalékkal.

Erre már csak azért is fontos felhívni a figyelmet, mert az országos adatokat vizsgáló szociológusok is figyelmeztetnek a népesség elöregedésének veszélyére, arra például, hogy ha a nyugdíjkorúak száma évről évre 6 százalékkal emelkedik, ezt nem tudja majd ellensúlyozni a munkába lépő fiatalok serege. A megyei 1970. január 1-i adatok szerint például a 60 éven felüli korosztály több, mint 86 ezer főből állt, többöl, mint a 14 éven aluliak — 85 ezer — serege. Ha pedig a 24 éven alulakra vetjük figyelő tekintetünket, akkor 156 és fél ezer körül a számot látunk, míg a már biztosan aktív keresők számát — 25 és 59 év között — 198 és fél ezren vannak.

A korszerűsödő egészségügyi ellátás, az átlagos emberi életkor állandó növeke-

dését a megyében az elmúlt évben is örvendő számk jelzik. Az előző évhez viszonyítva csökkent a biztosítottaknak járó temetési segély összege, s száma is. Az ezer ipari stb. munkavállalóra jutó utalások száma 3,4 százalékkal csökkent, s még nagyobb mértékben a halálesetek száma a termelősövetkezeti tagok biztosítási adatai szerint.

Az is biztató, hogy az újabb influenzajárvány ellenére sem emelkedett lényegesen az átlagos táppénzes létszám: egy-egy dolgozó évente 14,7 nap jutott. Szegeden például a táppénzre jogosult 110 ezer 371 dolgozó közül átlagosan 5 ezer 229 volt táppénzen. Ilyen címen a megyei igazgatóság 119 millió forintot fizetett ki az elmúlt évben. Ha arra gondolt az ember persze, hogy évente több, mint másfél millió táppénzes napot veszít a betegségek miatt a társadalom (csak Szegeden), akkor ismét az orvosi ellátás hatékonyságára kell visszatérni. A megye egészségügyi ellátása ugyanis nem javult jelentősen, különösen Szegeden nem. Míg a megye többi részén a kórházak naponta 40 beteget kellett megvizsgálnia, Szegeden 48-at, s hiába emelkedett a szakorvosi órák száma, az egy betegre jutó kezelési idő még mindig meglehetősen alacsony, hiszen Szegeden nyolc perc jut egy-egy betegre, míg a megyei átlag 9,3 perc. Javulást csak az hozhat, ha felépül s működni kezd a járási rendelőintézet, melynek alapozási munkáit most végzik Szegeden.

3.

A százmillióssá emelkedett a százezeres összegű kifizetésekre, mely a biztosított dolgozók gyógyszerellátásához volt szükséges. Ennek adatai azt mutatják beszédesen, hogy míg az úgynevezett vények (receptek) száma csökkent, a gyógyszerköltség emelkedett. Többek között azért, mert drágább gyógyszereket használtak. A szegediek is többen költöttek gyógyszerre, mint annak előtte: egy-egy páciensre 446 forint jutott az elmúlt évben. S még egy jellemzője életünknek: míg a munkahelyünkön jobban vigyáztunk magunkra, s egymásra, azon kívül kevésbé. Az üzemi balesetek miatt betegen töltött napok száma ugyanis két és fél százalékkal csökkent, az üzemen kívülieké viszont 2,1 százalékkal növekedett.

Veress Miklós

Nyári életkép

Pontosan két hete, amikor vidéki rokonokhoz indult nyaralni az asszony, a pályaudvaron gyengédn megmogatta a férfi arcát, s a kalauz füttyéig még kiadott néhány utasítást.

— Mindenre vigyázz, édesem, ahogy otthon megbeszéltük. Mindennap, amikor hazaérsz a munkából, nyisd ki az ablakot, hadd szellőzzön a szoba. A virágokat el ne felejtöd meglocsolni, hiszen azonnal tönkremennek ebben a kánikulában. Ne engedd felgyülemleni a szennyest, mert a nyloningeknek nem használ, ha sokáig hányódnak a szekrény aljában. Hiszen te olyan ügyes vagy! Olyan szépen rendben tartottad a dolgaidat legénykorodban is. Arra is vigyázz, hogy ne maradjon szennyes edény, éppen most olvastam valahol, hogy az idej kánikulában rettenetesen elszaporodtak a legyek. Vigyázz, nehogy egve felejtöd a villanyt, mint szoktad, te, te, szórakozott professzor!...

Hullámsír

A Délmagyarország folytatásos regénye az 1879. évi szegedi árvízről

Lapunk keddi számában *Hullámsír* címmel új, folytatásos regény közlését kezdjük meg. A regény cselekménye a múlt század végén Szegeden játszódik, és tárgya-témája, háttere az 1879-es árvíz, a város pusztulása. Írója *Bercézi Anzelm* Károly, az ismert költő, műfordító, dráma- és regényíró.

A *Hullámsír* szerzője Szegeden született, itt végezte iskoláit, itt jelentek meg első alkotásai. Közülük különösen figyelemreméltóak lírai művei, Janus Pannónius fordításai, és azok a szindarabok, amelyek — mint mai irodalomtörténészek megállapították — sok tekintetben az úgynevezett abszurd drámák előzményeinek tekinthetők.

Új regénye a *Hullámsír*, amely könyvalakban a Szép-irodalmi Könyvkiadó gondozásában lát majd napvilágot, de először lapunkban jelenik meg, dokumentuma a több évtizede Budapesten élő író szegedi voltának, bizonyítéka annak, hogy az író sohasem szakadt el szülővárosától. A regény cselekménye mintegy fél esztendővel ölel át, de az író benne a fél esztendőben felfoldja a régi Szeged, a régi város életét. A mesteremberek, hajóépítők, halászemberek és polgárok életevilága tárul fel a regény lapjain, s természetesen maga az árvíz, amelynek pusztításairól részletes és szemléletes erélyű leírásokat talál az olvasó.

A regény szereplői között történelmi alakokat, Szeged hajdani életének jelentős képviselőit találjuk. A regény egyik főszereplője például Békai Nándor, a kenderfontógyár alapítója, or-

szággyűlési képviselő, megjelenik a regény lapjain — több más szegedi nevezetességén kívül — a Zsótér-család és Mikszáth Kálmán is.

A fordulatos, mozgalmas cselekményű regény megírását több esztendő kutatómunka előzte meg. Az író nemcsak a korabeli újságot, árvíz tudósításokat olvasta el, hanem hatalmas levéltári anyagot tanulmányozott át, s ennek eredményeképpen lényeges, új tudnivalókat közöl az árvízről, a borzalmas katasztrófa okairól.

Hogy mik ezek az új tudnivalók, most természetesen nem árulhatjuk el. Ehelyett az egész regényt ajánljuk olvasóink szíves figyelmébe.

Határátkelés a Tiszán

Olvasóink gyakran fordulnak szerkesztőségünkhez az a kérdéssel, hogy miként lehet a Tiszán a Szegedtől alig 17 kilométerre levő határon átutazni Jugoszláviába. Megkerestük a Szeged-Röszke határátkelő parancsnokát, aki tájékoztatta szerkesztőségünket.

A vízi határátkelést a néhány éve megkötött nemzetközi egyezmény alapján engedélyezik. Természetesen érvényes útlevél vagy a 20 forintos határátlépő igazolvány szükséges az utazáshoz. Szegeden a Lenin körút és a Felső Tisza part sarkán levő vízi rendőrőrhöz kell bejelenteni az utazási szándékot a határ átlépésé-

Kör alakú garázs

Érdekes építészeti megoldást választottak egy Kijevben most épülő 550 férőhelyes autóbusszgarázs tervezői. A cirkuszépülethez hasonló, 160 méter átmérőjű épületet előregyártott vasbetonlapokból összeállított függesztett tetővel fedték be. A sátorotó terhének nagy részét egyetlen 18 méter magas központi tartó viseli. A tartótornyótól 84 feszített acélkábel ível a falakig: egy-egy kőtel teherbírása 350 tonna. Ha tartókébelek helyett hagyományos oszlopokat alkalmaztak volna, tehát alátámasztással oldották volna meg a tető terhének viselését, ugyanannyi autóbusz elhelyezéséhez négyezer négyzetméterrel kellett volna megővelni a garázs alapterületét (figyelemmel az oszloperdő miatti holtterekre). Az oszlopok nélküli garázs mindenképpen szerencsés konstrukció járművek tárolásához.

Falak — „tubusokból”

Világméretű tendencia a könnyű építőelemek elterjedése. Egy angol cég „Triodetic” néven olyan rendszert dolgozott ki, amely teherviselésre nem itelt falak, térelválasztók gyors elkészítésére kiválóan alkalmas. További előnye, hogy nincs szükség csavarozásra, szegecsekre vagy hegesztésre a falak felhúzásához.

A falak kiképzéséhez csőszert elemeket használnak, olyan alumíniumból hidegen alakított — meghatározott hosszúságú és szélességű — tagokat, amelyek a mindkét végén lezárt fogkrémtubushoz hasonlólag leginkább. Az „építkezés” abból áll, hogy mindkét oldalán (vagy akár négy irányban is) hor-

nyolt profilos fémrudakat vernek, vagy ásnak le az előzőre kijelölt helyeken, majd a „tubusokat” egymás fölé becsúsztatják a vájatokba. Úgy is elkészíthető a fal, hogy alul és felül vízszintesen helyezik el a vezetősíneket, ekkor függőlegesen sorakoznak egymás mellé a csőszert elemek. Az így létrehozott fal igen jó hőszigetelő, tekintettel a „tubus” belsejében levő légrétegre.

Pavilonok, raktárak, felvonulási épületek stb. telepíthetők e módon szinte órák alatt bárhol. Az építkezés gazdaságos, mivel a bontás nem tart tovább, mint maga a felhúzás, s még szakmunkások közreműködésére sincs szükség.

hallotta, amin a konyhában felesége az edényeket csapkodja.

Estig egy szót sem szóltak egymáshoz. Az asszony duzzogva feltett, a férfi pedig sóhajtozva vergődött a rekamién, mint cellájában az elítélt. A kánikula ellenére is hideg volt a lakás, mint a jégverem.

Aztán este, amikor felgyújtották a villanyt, az asszony leült a fotelba, a férfi pedig a lába elé térdelt. Fejét az asszony szoknyájára hajította, s panaszkodni kezdett, mint anyjának a kisfiú:

— Ne haragudj rám, drága anyukám, tudom, azt gondoltam, lusta kutya voltam. Pedig nincs igazad. En mindent úgy akartam csinálni, ahogy mondtad. Mindig időben haza is jöttem, hogy rendet tessenek. De ahogy beléptem a házba, mindentől elment a kedvem. Úgy hiányoztál, de úgy!... Semmihez sem tudtam kezdeni. Leültem ide, a fotelba, és gondolkodtam, gondolkodtam. Csak rád gondoltam szüntelenül...

Az asszony — noha még tartani akarta a haragot — egy akaratlan mozdulattal megmogatta a férfi haját, s ebből a szituációból már nem tudott visszakozni.

A férfi pedig ezalatt a haverokkal eltöltött rómaiparti estékre gondolt, ami a villanyzárlat csekély összegéből kiderült, de, okosan, két éjszaka is égve hagyta a villanyt...

Simon Lajos